સુધારા વધારા સાથે.

પ્રવિણા વિલાસી

કાવ્ય—માળા.

ભાગ પહેલો.

દોહરો.

૭ પ્રતો વેચાઈ ગઈ, વાંચો સાતમી બુક;
છોડો દુર્ગુણ દુષ્ટને, માફ કરો ભૂલ ચુક.

રચનાર:—લાલશંકર ઈશ્વરભાઈ ત્રિવેદી.

—:૦:—

છપાવી પ્રકટ કરનાર,
શંકરલાલ પિતામ્બરદાસ વ્યાસ,
કાળુપુર ભંડેરી પોળ—અમદાવાદ તથા મુંબઈ.

સંવત ૧૯૭૪.] સર્વ હક્ક સ્વાધીન. [સને ૧૯૧૭.
આવૃત્તિ ૭ મા પ્રત ૧૦૦૦.
મુલ્ય એક આનો.

સુધરેલા શોખીનોને ખુશ ખબર.

——:૦:——

સુધરેલ મુંબઈની મઝા.

સાંભળજો હે શોખીન મેને। ફેશનથી શું સાર થાવાના !
પૈસા પાકીટ ખાલી થઇને ઘરમાં શંખમશંખા ઉડવાના.
કૅાલર નેકટાઈ ભલે લગાવો ફેશનેબલ થઇ ફરવાના,
હેરકટીંગની અંદર જઇને બાલ તમે કપાવવાના;
સેંટ લવંડર માથામાં નાખી ખુશબોદાર થઈ ફરવાના.—પૈસા.

વેશ્યા સાથે પ્રીતી કરીને લાભ તમે શું ઉડાવાના !
ચાંદી ટાંકી પરમીયો લઈને ઘરમાં નિશ્ચય આવવાના;
હોસપીટાલની અંદર જઇને નક્કી પુશકળ રીબાવવાના.—પૈસા.

આપાણીના અતી પ્રેમથી લોહીનાં પાણી થાવાના,
બ્રાન્ડી બોટલના મોહથી મગજ નક્કી બગડવાના;
વીસ્કી રમ ને લીથીયાથી શું ફાયદા છે થાવાના.—પૈસા.

ગ્રાંટરોડની મુસાફરી કરવા ઘણા યુવાનો જાવાના,
વેશ્યાના મોહની માંહી ઘણા જણા અંજાવાના;
પાયમાલ કરીને મહા યુવાની મુડદાલ થઇને ફરવાના.—પૈસા.

શંકર વિનવે હે શાણા મેનો ફેશનથી ફાયદા નથી થાવાના,
મહા મુશીબતે રળેલાં નાણા નકામા જાવાના;
ગરીબ અને કંગાળ થઇને દેવાળું કાઢી ફરવાના.—પૈસા.

———

હોટલથી ગુજરાત હિંદુસ્તાનની ખરાબી.

સવૈયા બત્રીસા એકત્રીસા.

હે ગુજરાતી ગુર્જરમાંથી શૌર્ય ગયું છે શાનાથી,
દારૂએ તો દાટજ વાળ્યો બીડી બીડી ચ્હાનાથી;
દુધના કુચા પીને બેઠા પહેર્યાં ચશ્માં મળ્યું માન,
માંખણમાં તો બીશ્રીત પેઠું હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧
ધર્મ કર્મને વાદજ પડીઓ કરમે લગામ ઝાલી છે,
ધમકીથી તો ધર્મજ નાઠો હોટલ હૈયે વહાલી છે;
તાડી પીવા તતપર થઈને મૂકયું સર્વ ભણેલું જ્ઞાન,
રસ્તા મહીં રડવડતા દીસે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૨
સોડાવૉટર સારૂં લાગે લીમલેટમાં લાગ્યું છે ચિત્ત,
સ્હવાર સાંજે શરબત ભાવે બીસકુટ આગળ અંધોભીંત;
આવી રીતી શીખ્યા તેથી ભાવે નહીં કંઈ ઘરમાં ધાન,
લાલધુમ આંખોથી મહેકુબ હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૩
ચાહ બીડીમાં ઝાઝી પ્રીતિ દુધ તણું લેતો નહીં નામ,
હોટલમાં હૈયું હરખ્યું છે ગુર્જરનું તો પીને જામ;
શૌર્ય ગયું છે ગુર્જરનું તો બીડી ચાહ ને ચાવે પાન,
દીશા બીજી સુઝે નહીં કંઈ હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૪
જીંજર ઍૉલીક જોર કરીને જુવાન નરને ખેંચે છે,
પીકમીઅપ પીવાને કાજે પૈસા પાકીટ વહેંચે છે;
લીથીયામાં લથડીયાં ખઈને લ્હેરી રહે ખુબ ગુલતાન,
રાસબરી રસવાળી લાગે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૫

ડાહ્યા ડયુકે થસ્ટૉ કીધું કોલ્ડ ડ્રીંકસ માંગે આવી,
આઈસક્રીમ આનંદે ભાવે લ્યોને દુધના કુચા ચાવી;
ઓછી રોજી આવા મોજી કેમ રહો છો હે હેવાન,
સર્વ રળેલું ગયું હોટલે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૬
આખો દિવસ રળીરળીને હોટલ કાજે કીધું દામ,
સટ્ટા સાટાં કરી કમાયા હોટેલમાં લીધો આરામ;
બનાવટી બ્રાહ્મણના હાથે ભજીયાં ખાતા ભુલતા ભાન,
ખમણ કચોરી ખુબ લઇ ખાતા હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૭
ડબલ સીંગલ કોકો કોરી ઑરડરથી આવી મળતી,
ટેબલ ઉપર ટોપી મેલી પીવા માંડે છે વળતી;
ટેબલ હેઠળ લાંબા ટાંગા પુછ હલાવે જેવું શ્વાન,
હલાવતા પગ તેવી રીતે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૮
લાવ અલ્યા બીસકુટ ઓ બુડથલ પૈસા એકતણા મુજમાટ,
આધીન સેવક હાજર કરતા જોઈ રોફનો ખોટો ઠાઠ;
ચ્હામાં બોળી બીસકુટ ચાવે શીખામણ ધરતા નહીં કાન,
એઠું જુઠું અળગું મૂકયું હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૯
અરીસા આગળ આખા દીલના દેખાવો તેને દેખાય,
ચ્હા પીતાં ફાટેલું મોઢું હૈયું તે દેખી હરખાય;
પરીક્ષા પટીયાંની કરવા બેઠો હોટેલનો મહેમાન,
વાંકું ચુંકું ખસી ગયેલું હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૦
બુટ કાઢવાની છે બાધા રાખી છે ઇંગ્રેજી રીત,
હિંદુ થઈને થયો બબરચી રાખીને હોટલમાં ચિત;
ભણ્યા ગણ્યામાં પૂરો પડીયો બોલીનો દીસે ગુણવાન,
અર્ધદગ્ધ સાહેબજી કહેતાં હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૧

ચ્હાને પીતાં મુછો બગડે રૂમાલ તેને લોવાનો,
બીસકુટનું બચકું ખાઈ ઉઠયા હાથ નથી કાંઇ ધોવાનો;
રૂમાલ પાણી રૂમાલ લોટો લુવે રૂમાલે નાકને કાન,
ખીસા અંદર એઠો ઘાલે હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૨
ભાઇબંધોની ટોળી ઉંચ નીચ જ્ઞાતિની ભેગી થાય,
એક ડુલે તો સઘળા ડુલે તેવી રીતે પાછળ જાય;
પાણી પીને પૈસા આપ્યા પણ ન રાખ્યું ચિત્તનું ભાન,
આવક કરતાં જાવક ઝાઝી હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૩
પરસેવો વાળીને પૈસો ભેગો કરતાં આવે જોર,
ખોટે રસ્તે તે નાણાને હાથે કરીને નાખે ઢોર;
ઘરની બૈરી ઘાંટા પાડે ઉછેદીયા નહીં ઘરમાં ધાન,
વ્યસની તો વળગી રહે વ્યસને હૈયું બળતું હીંદુસ્થાન. ૧૪
નવાં લુગડાં બાળક માટે લાવે પણ પાસે નહિ દામ,
ઉધાર ઉછીનું લાવી લાવી ચલવે એ તો ઘરનું કામ;
મુદ્દલનું તો વ્યાજ થયું બહુ તોએ ફરી ગયું કયાં ભાન,
હોટલ હૈયેથી નહિ અળગી હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૫
ઘરની બૈરી ઘંટી ચાટે વેશ્યા પહેરે સારાં ચીર,
ખરા ગુરૂને ખાવાનું નહિ લુચ્ચા ખાતા પુરીઓ ખીર;
જો કોઇ શીખામણની વાતો કહે તો તેનો લે એ જાન,
બુઠ્ઠા ગણીયા બેલ બરોબર હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૬
હે ગુજરાતી ગુર્જરનું નાણું સરવે મીથ્યા જાય,
ઉંધે રસ્તે નાણું નાખી અભાગીયા જન ખુશી થાય;
નાના બાળક ભણવામાં રાખે નહિ એ પોતે ભાન,
કરે બીજાને પોતા જેવા હૈયું બળતું હિંદુસ્થાન. ૧૭

સુધારાની સવડ.

—:૦:—

ગઝલ.

સુધારે તો થશે સારી, જગતની આ દશા બૂરી ;
કુધારે તો બગડવાની, બધી દુનિયા શુરી પૂરી.
ઘણા વિદ્વાન વિદ્યાને, ભણેલા તે ગણે નહિ જો;
ઘણા હુંશીયાર હુંશીયારી, મુકીને ચાલતા મહી જો.
ઘણા ધનવાન ધનનાથી, ધરમને તો મૂકયો આવો;
ઘણા ડાહ્યા ડહાપણમાં, તમે શીદ બીખને માગો.
અરે હે આર્ય ! શોખીલા, બીડી ચ્હા પી થયા ઢીલા;
ગયું દૈવત હોટલે, ખરી હોટલની લીલા.
અરે ચશ્મા તમે પહેરી, ચતુરાઇ મૂકી આવ્યા;
કીડી માંખો ને મંકોડા, ચ્હા તેનો પીને આવ્યા.
બધો કચરો થયો ભેગો, પીનારો દેખતો નહિ જો;
વળી દુધો પીવા વાસી, ભમે છે ચિત્ત તો મહીં જો.
ઘણા પ્યાલા રકાબીમાં, પીનારા પી ગયા પાણી;
દીસે છે દેખીતી એંઠી, તમે લ્યો શીદને તાણી.
અરે ગુર્જર તમે ઘેલા, થઇને ધર્મ બોળો છો;
બીજાએ રાખ ચોળી છે, તમે શીદ રાખ ચોળો છો.
ઘણા પોરા મુવેલા તે, કુચા ભેગા ગળ્યામાં છે;
ટીલું તાણી પીધું પાણી, ભગત તો મહીં ભળ્યામાં છે.
નહીં અફસોસ એંઠાનો, તને કંઈ લાગતો દીસે;
કહેનારા કહી લ્યોને, પીનારા તો જરૂર પીશે.

રાગ—મેમાન કરે મેમાની.

હોટલ હૈયાની નારી, મૂકે કયમ તે વિસારી.
હોટલ તે હીંચકો ઘરનો, વળી પલંગ પ્યારા નરનો,
ચ્હાની તો ત્યાં તૈયારી— હોટલ.
હોટલ છે ગુલાબ ફુલો, અંદર બેસીને ઝુલો,
વળી નાણાની ખુવારી— હોટલ.
હોટલનાં ખુરશી મેજો, શો આવે તેની લેજો,
બીસકુટ ચ્હા લાગે સારી— હોટલ.
હોટલમાં હૈયું હરખે, ગોલો સોનાને પરખે,
બેસે ઉઘાડી બારી— હોટલ.
જે ના પીતા ધનવાળા, તે દીકરા કરતા ચાળા,
જેમ ફરે ઘણી મંજારી— હોટલ.
આગળ ઉભા રહે દાસો, કેમ સાહેબ શું શું ખાશો,
જેવી ગુણકાની યારી— હોટલ.
સાહેબને માટે સોડા, પીવાના પહેરી જોડા,
શીદ ખુવો તમે ઘરબારી— હોટલ.
હોટલમાં હાજર ચીજો, પૈસા આપીને પીજો,
પીએ મોટા બ્રહ્મચારી— હોટલ.
હોટલ હૈયાનોં હીરો, ઝડપે છે ઝાઝા વીરો,
જુગાર અને અહંકારી— હોટલ.
સમશાનેથી હોટલમાં, ચ્હા પી લેવાનો પલમાં,
જુવે નહીં કાંઇ વિચારી— હોટલ.

જુના નવા રિવાજો.

જુના રિવાજ જડમૂળથીરે, નાંખ્યા ખોદીને દૂરરે. જુના.
નારીને જોઈએ પોલકુંરે, જોઇએ ઝીણાં વસ્ત્રરે;
દીલ બધું દેખાય છે, જેમાં જાળાં સહસ્ત્રરે. જુના.
પોલકાંથી પોતે પાતળીરે, મટી જાડી દેખાયરે;
દરજી મરજી સાચવી, પૈસા ફોલી ખાયરે. જુના.
જોઇએ ધોળાધોળા ઘાઘરારે, હેઠળ ઝાઝી છે પ્લેટરે;
ધોબણનો વેશ ધરી લીધો, ડ્રેસ થયો ઑલરેટરે. જુના.
નાકે કાંટા નથી શોભતાંરે, ચુની ચતુર સુજાણરે;
ગયાં કલ્લાં ને કાંચળી, કળજુગનું પ્રમાણરે. જુના.
દરરોજ દવાની બાટલીરે, અને વ્હાનો જે કપરે;
ક્ષય રોગ ખંતથી લાગીઓ, એતો બેહો છે ચપરે. જુના.
ઉંડા કુવાને લાંબા દોરડારે, કર્યા ચકલીએ ચુપરે;
બેઠે પાણી ઘેર આવતું, એવો ઇંગ્રેજ ભુપરે. જુના.
રાંડીરાંડોના રેંટીયારે, ખુણે ઉધઈઓ ખાયરે;
ઘંટીના પથ્થર ફુટી ગયા, સંચે લોટ દળાયરે. જુના.
નારી ઉપર તમે નરહરીરે, કેવી કીધી છે મહેરરે;
તોએ કહે છે ઘણાં કામ, તો પડયાં છે મારે ઘેરરે. જુના.
ચીનાઇ સાડીને ઝીક ઓપતીરે બાંટ ખુણે સંતાયરે;
દાતણ બીચારાં શું કરે, બ્રસ મસ્સી ઘસાયરે. જુના.
ઘેર ઘેર ગ્યાસલેટ વાપર્યુંરે, લાગ્યું દીવેલને દુઃખરે;
બીજા જેવો ડ્રેસ રાખતીરે, પણ કાળું છે મુખરે. જુના.
કાળી ગોરી બનવા જાયછેરે, કરી પાઉડરનો લેપરે;
સાબુથી સાફસુફ રાખતી, પણ ફર્યા નહીં મેપરે. જુના.

જન્મ ધરીને સંસારમાં શું શોધ્યું?

—:o:—

લેખક—દલપતરામ ગૌરીશંકર નવલખા—જામનગર.

રાગ—માલકોષ.

શું સાર શોધ્યો અવતરી, જો ચાર સાધન ના સર્યાં,
ધન ધામ ને દોલત ખજાના, ભુમીમાં રહેશે ભર્યાં— શું સાર.
ધોળાં થયાં કાળાં ગયાં, પણુ કૃત્ય કાળા રહી ગયાં,
ધોળે પડી એ ધુળ ધોળી, કીર્તિ કામ નહિ કર્યાં—શું સાર.
દાદા ઠર્યા ડહાપણ ભર્યા, વળી દંડ કર માંહે ધર્યા;
એ કાર્ય વ્યર્થ કર્યાં કમંડલ, દંડ કરમાં લેઈ ફર્યા— શું સાર.
હાડ ચામેથી મઢેલાં, મેલ મૂત્રેથી ભરેલાં;
હાંડેલાં ન કર્યાં કર્યાં જો, ધર્મ ધોરણુ પરહર્યાં— શું સાર
પાવલાં પગમાં ધર્યાં, પરિધાન પિત્તાંબર ધર્યાં;
એ પાવલાં ન ધર્યાં ધર્યાં જો, જ્ઞાન પાન પરાં રહ્યાં— શું સાર.
નિજ ગેહમાં દિપક કર્યા, ઘનઘોર અંધારાં ટળ્યાં;
ઘનઘોર એ ન ટળ્યાં ટળ્યાં જો, દેહ અંધારા રહ્યાં— શું સાર.
બહુ ખર્ચ કરીને સંચર્યાં, દેશાટને ભૂમિ ફર્યા,
ભૂમિ એ ન ફર્યા ફર્યા જો, બ્રહ્મભૂમિ ના ફર્યા— શું સાર.
બાગ ઉદ્યાને ગયા, મિષ્ટાન ભોજનને ગળ્યાં;
એ ભોજનો ન મળ્યાં ગળ્યાં જો, ગર્વ તંતુનાં ગળ્યાં— શું સાર.
ઠાઠ માઠેથી ફર્યા, મુખ આરસી જોઇ રહ્યા;
મુખ જોઇને ન રહ્યા રહ્યા જો, દયા દાન ગયાં ગયાં— શું સાર.
તામ્બુલો મુખમાં ધર્યાં, કાથે અને ચુને કર્યાં;
એ પાન રહેશે સૌ પડયાં, હીરાકશીથી છે ભર્યાં— શું સાર.

ઢોંગી જગતના બાવાઓ.

——:o:——

(મરછીયા છંદ)

ભાઈ જોજો ઢોંગી જગના બાવા, ઢોંગી જગતના બાવા;
લેવા માંડયા સંસારના લહાવારે, ભાઈ૦
માતા પિતા જેણે દીધાં છોડી, ઈશ્વર ભક્તિમાં મન દીધુંરે;
પણ તેમા કસર રહી થોડીરે, ભાઇ૦
થયાં ભગવાં વસ્ત્ર પહેરી બાવા, લીધો તંબુરો ભજન ગાવા;
લાગ્યા રૂપૈયા તનથી કમાવવારે, ભાઇ૦
થયા ભગવાં વસ્ત્રે બ્રહ્મચારી, કાઢી લાવ્યા ગૃહસ્થ કેરી નારી;
તેવા નરો રહ્યા ફાંફાં મારીરે, ભાઈ૦
ચાર નારી બાવાને નવરાવેરે, ત્રણ નારી બાવાને ખવરાવે;
પાન સોપારી રસ પીવરાવેરે, ભાઈ૦
પગ ચંપી બાવાની કરે પ્રીતે, નામ ભગવાનનું મૂકયું ભીંતે;
ખોટા કામો કરે બીતે બીતેરે, ભાઇ૦
જુઓ જુઓ કળીયુગના બાવા, લોકો આપે છે સારૂં સારૂં,
શીદ પૂજો છો ઢોંગી આવારે, ભાઈ૦
પોતે ડુબી બીજાને ડુબાડો, આવી ખુબી બીજાને લગાડો;
શીદ સતી સ્ત્રીઓને બગાડોરે, ભાઇ૦
નારી નરની ન રાખે માઝા, કરતી સ્વામીને ટુંકારા ઝાઝા;
ખવરાવી રાખે બાવા તાજારે, ભાઇ૦
વીસ ચાલી વર્ષોની ઘણી નારી, કોઈ સારી ને કોઇ નઠારી;
હરનિશ સેવે જાય બ્રહ્મચારીરે, ભાઇ૦

———

ફેશન સાથે ફીદાગીરી ને ઘરમાંથી ધન દોલતની વિદાગીરી.

સાંભળજો હે સજ્જન મેનો યંગ મેનો શોખમાં શું શું કરવાના
ફેશન ઉપર ફીદા થઈને ફક્કડલાલા થઈ ફરવાના
ઘરમાં ખાવાનું છે કે નહિ તેની ફીકર જરા નહિ કરવાના
નવા ડ્રેસો બનાવવા માટે નાણું પુસ્કળ ખરચવાના
કોલર નેકટાઈથી સજ થઇને સ્ટીક ઝાલી ફરવાના—ફેશન.
ચ્હા ચીરૂટને બ્રાંડી ઘણા જણા ભાઈ પીવાના
પ્રભાતે તો પ્યાલા ચાટવા હોટલમાં એ જાવાના
અઢાર હાથના વાંસ ભાઈ ઘરની અંદર ઉડવાના—ફેશન.
મધ્યાને મધુપાનના શોખીન મદીરાથી (ઘણા જણા) મસ્ત
થઇને ફરવાના
સાંજે સહેલ કરવા માટે સફેદગલીમાં ભટકેલ કોઈ જાવાના
ખીશા ખાલીને ભભકા ભારી ઉપરથી ટાપટીપ દેખાવાના—ફેશન.
શોખમાં ફર્સ્ટકલાસ સુટ એ પહેરવા માટે બનાવવાના
ઘરેણામાં ફેનસી ઘડીઆલ ગજવામાં તો રાખવાના
તેજાનામાં તલક બીડીઓ ઘણા જણા ભાઇ પીવાના—ફેશન.
બંગાળી ફેશનના બાલ આજ કાલ ઘણા તો ઓળવાના
ભણતરમાં ભમરડા જેટલું ભાઇ સાહેબ ભણવાના
ચશમાં ચાંગલા પહેરીને મુખે ઑલરાઇટ વદવાના—ફેશન.

વાંઢાનો વિલાપ.

—:+:—

(આંખ વિના અંધારૂં રે—એ રાગ.)

નાર વિના ઘેર તાળું રે, સદાય મારે નાર વિના ઘેર તાળું.
ઉઠકું લોટા હાથે, લાવું હું પાણી માથે;
મન બળે સ્ત્રીઓને ભાળું રે. સદાય.
સહવારે હાથે રાંધું, ભાખરી સાંજે બાંધું;
મન બળે ને કરૂં વાળું રે. સદાય.
પળે પળે પ્રેમદાને, ઘડી ઘડી પ્રેમદાને;
સંભાળી ખાટલો ઢાળું રે. સદાય.
ઘરમાં પલંગ ખાટો, ટેબલ ખુરશી ને પાટો;
પાનાં વિનાનું જેમ ડાળું રે. સદાય.
સ્વપ્નામાં પરણ્યો નારી, હોંસો પુરી થઇ મારી;
વીજળીનું એતો અજવાળું રે. સદાય.
એકલા ઘરમાં રહેવું, સૌ દુઃખ મનમાં સેહેવું;
ઘંટી વિનાનું જેમ થાળું રે. સદાય.
હે ઈશ આપો નારી, આશા પુરોને મારી;
નહીં તો હીમાળે હાડ ગાળું રે. સદાય.
ઢેડ ભંગી ને નારી, ગુનેગારી શી મારી;
મનડાને મનમાં ઘણું બાળું રે. સદાય.
સોટી પણ કોને મારૂં, ઘરાણા કોને શણગારૂં;
સોનીનું ઘર મેં નથી ભાળ્યુંરે. સદાય.
દાળ ચોખામાં ચેળો, વાંઢાને મોટો મેળો;
ચારણીએ લોટને ચાળું રે. સદાય.

શૂન્યકાર સૃષ્ટિમાં, દેહ ડુબ્યો કસ્તીમાં.
ઘરમાં નથી રંગીન સાળું રે. સદાય.
સાળુની પહેરનારી, આભૂષણુની માગનારી;
મારા ઘરને કેમ ટાળ્યું રે. સદાય.
સાબુ ને અત્તર ચોળું, ગુલાબજળ દીલે રોળું રે;
નારી વિના તો મુખ કાળું રે. સદાય.
વિચારની લાગી છે વ્યાધિ, કામદેવે કેડ બાંધી;
શું કરૂં ! નાણુંને ઉછાળું રે. સદાય.

નવા સુધારાની નરનારી.

——:o:——

રાગ—સવૈયા એકત્રીસા બત્રીસા.

દેખાદેખી શીખ્યા ખોટું, સારી ટેવો કાઢીને,
બાપાને કહે ડેમ ફુલ યુ, ગાળો દે છે માડીને;
વ્યસન અંદર ભાન નહિ ને આંખો તો રહે છે રાતી,
ગાડરીયા પ્રવાહની પેંઠે, કેમ બુડો ગુજરાતી. ૧
બ્રાહ્મણુ થઈ રૂદ્રાક્ષો મૂકી, ગાયત્રી ગંગાને તીર,
પુત્રી સાટે પીતા પરણે, બેનને સાટે પરણે વીર;
ચામ બગડે ચંદન ચરચે, જાતી કેવી પંકાતી—ગા. ૨
નહાવાથી તો ટાઢ વહાય છે, જનોઇ જેમ ફાંસીનો દોર,
સારો મેવો ખાવો મૂકી, હાથે ખાવા ખાટાં બોર ;
હરામ ચસકો ભઇને પડીયો, બઈ બજારે ટીચાતી—ગા. ૩
પાછળ શીખા બદલે આગળ, વાંકાં તો લટીઆં લબડે,
તેલ અત્તરથી પાંથી પાડે, બીજા તો છોને બબડે ?
બૈરીનો પણુ ટેસ વધ્યો છે, નહીં ચરબી દીલમાં માતી—ગા. ૪

કેમ અલી હું કેવી દેખાઉં, મનમાં એવી મગરૂબી,
નવા ડ્રેસમાં નીતનીત ફરતી, કેવી કળીજુગની ખુબી;
ઝીણું લુગડે ઝાઝું દીલને, ઉઘાડી રહે છે છાતી—ગા. ૫
જાણે હું તો મડમ બની જઉં, નહિ ગુજરાતીની બેટી,
બળી ગાંસડી બહુ લુગડાંની, રાખે ટૂંક ડબો પેટી;
ચ્હા બીસકુટ ને ભજીયાં એ તો, ઉઘાડે છોગે ખાતી—ગા. ૬
ઘરમાં ખાવાનું છે કે નહિ, તેની પણ કંઈ નહિ ભીતી,
નવા ડ્રેસ ને નવા નમુના, માટે નહિ ખાતી પીતી;
ઘરડા માત પિતાને આ, દેખીને તો ચિંતા થાતી—ગા. ૭
દીકરીનાં પણ નાણું લેવાં, તેવું નરનારી ચહાતાં,
બહુ સુધરીને આવું શીખ્યા, પાછળથી બહુ પસ્તાતાં;
વીસ્ટા જેવું ધન દીકરીનું, ધન લેનારાની છાતી—ગા. ૮
લાજમલાઝો આઘો મૂકયો, અરધે માથે ઓઢીને,
કુધારાનો શોખજ લાગ્યો, જુના રિવાજો છોડીને;
શાણીનો સુધારો દેખી, સાસુ ઘરમાં અકળાતી—ગા. ૯
શેર ભાત ને શેર રોટલી, સાત જણાં ખાઇને રહેતાં,
ચ્હાપીધાથી ભુખ મરી ગઈ, લાજ આવે છે બહુ કહેતાં;
પછી દવા શીદ ડૉકટરોની, હોંસે પીતી ને પાતી—ગા. ૧૦
જરી ચાલતાં ચરણ દુખે છે, એવી આવી છે નબળાઈ,
ઘી સાકર ને દુધ વીના તો, દીલની લાલી સઘળી ગઈ;
શૉર્ટ સાઇટથી ચસમા આવ્યા, આંખોની કીકી જાતી—ગા. ૧૧
અરે બંધુઓ હાથે કરીને, ગુર્જરનું કાઢો નખોદ,
તનદુરસ્તી સારી રહેવા, માટે કરોને સારી શોધ;
મોઢે મીઠું બોલો છો પણ, મનમાં છે મ્હોટી કાતી—ગા. ૧૨

બાવાની બાવી થઈ, મુકી નીજ ભરથાર,
નાણું પણ લેતી ગઇ, છોડયાં ઘર ને બાર.

વેલ કમ ટુ ફેશન

—:o:—

સુધરેલી શેઠાણીઓએ, ફેશનને આપેલો આવકાર

ફેશન ભલે આવી ઓ ભાઈ, હું તો રાજી રાજી થઇ
ધોળા સફેદ હું ઘાઘરા શીવડાઉં, ઝુલ મૂકાવું ઝાઝી
પલેટથી તેને પુશકળ ભરાઉં મનને કરૂં રાજી રાજી ફેશન.
કપડાં ચોળીને રાજીનામું આપ્યું પોલકાંની ઉધરાણી થઇ
બુટ સપાટો પહેરવાનું સાંભળી હું તો રાજી રાજી થઇ ફેશન.
પોલકાં હું તો રૂપાળાં પહેરૂં વાંકા વાળ દઉં હોળી
સેંટ લવંડર માથામાં નાખું અત્તર દઉં ખુબ ચોળી ફેશન.
રૂપાળી રંગીન સાડી હું પહેરૂં ચાલું છટાદાર ચાલ
પાવડરને ખુબ મુખપર લગાવું બનાવું ગોરા ગુલાબી ગાલ ફેશન.
અરધે માથે ઓઢવું મારે વાંકી પાંથી પાડું
ખુબ છટાદાર ચાલ ચાલીને પતીને આનંદ પમાડું ફેશન.
વહેલી ઉઠીને કીટલી રે માંડું ચહા બનાવું સારી
હીબરામાંલઈબધાઘરનાંઢાચીએ ઓચહાદેવીતારીબલીહારી ફેશન.
નાટક જોવા નીત જવું ને ઉડાવું મોજોની બહાર
ઘરનો ધણી મારો ભીખ માગશે એની ભીતી નથી લગાર ફેશન.
પાન ચાવું પીચકારી મારૂં ને મુખ બનાવું લાલ
ઉપર સુકો ને સોપારી ચાવું પડે મુજને બહુ તાલરે ફેશન.
બેઠી બેઠી હું જાત લચાવું નોકર રાખું બે ચાર
એક રાંધે બીજો વાસણ માંજે ત્રીજો ગાદી કરે તૈયાર ફેશન.
જાત જાતનાં હું ભજીયાં મંગાવું કેવડો મંગાવું સારો
બરફી ગાંઠીયા પેટમાં ઠાંસું ઘરમાં કરૂં ઉગારો ફેશન.

એરીંગ ચુની આનંદે પહેરૂં કેવી રૂપાળી દેખાઉં
ટેબલ ને ખુરશીપર બેસી મ્હાને બીસકુટ ખાઉં રે ફેશન.
ફેશનેબલ હું ફ્રાક મંગાવું બંગડીયો મંગાવું સારી
લાલ પાળી ને ગુલાબી બીલોરીની બલીહારી ફેશન.
પહેરૂં બંગડીઓને રે પાટલીઓ એકપર બીજી ચ્હડાવું
બેફાટ હું તો મોજ મારૂ ને પતિને ભીખ મંગાવું ફેશન.
મન ગમતી મને મોજો ના મલે વહેલો ઉઠી છેડો વાળું
દાસ શંકરદીલગીરીથીકહેછેસારાદેશનેવળગ્યુંફેશનનું ઝાડુ ફેશન.

હે પ્રભુ! ન્યાયી બ્રીટીશ રાજ અમર રહો.

——:૦:——

લેખક:—શંકરલાલ પીતામ્બરદાસ વ્યાસ.

પ્રભુ અમારી અરજ છે એક, ન્યાયી બ્રીટીશનો રાખજો ટેક;
ન્યાયે ચલાવે છે જે રાજ, અમર તપો આ બ્રીટીશ તાજ.
દુ:ખ સઘળાં જેણે દૂર કર્યાં, ચોરોના ભય હર્યાં;
કોઈ મનુષ્ય ન રહે નારાજ, અમર તપો આ બ્રીટીશ તાજ.
કેળવણી માટે કૉલેજો ઉઘાડી, ગરીબો માટે હોસ્પીટાલ વધારી,
ન્યાય માટે ચાલે છે કોર્ટ કાજ, અમર તપો આ બ્રીટીશ તાજ.
સ્વતંત્રતા સર્વ કોમને આપી, નિર્ધનતા ઉદ્યોગથી કાપી;
સુલેહથી ચાલે છે દુનીઆ આજ, અમર તપો આ બ્રીટીશ તાજ.

છપાવનાર:—શંકરલાલ પીતામ્બર વ્યાસ,
હાલનું ઠેકાણું:—મગનબાગ, પરેલ રોડ—મુંબઈ.
છાપનાર:—શા. મગનલાલ જગજીવનદાસ,
ઠેકાણું—શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૩૫૬, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ.
(૧૧૩-૭૪.)